

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rekopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din., za naročnike v inozemstvu 40.—Din. letno.
Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oznanila je plačati od eno če se tiska enkrat za nadaljnja izvršenja pr. Oznanila sprejema upr.

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. dr. gimn.

vse administrativne
mo na naslov:

Učiteljskega Tovariša
Frančiškanska ulica 6/I.

Rad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

II. Pokrajinska skupščina UJU poverjeništvo Ljubljana.

Tajniško poročilo za čas od 3. septembra 1922 — 4. septembra 1922.

Poročal strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal na Bledu dne 3. septembra 1922.

Cenjena delegacija! Dragi tovariši in tovarišice!

Iz preteklosti v delu za bodočnost.

Minilo je poslovno delo naše organizacije, minilo v podrobnem delu našega članstva, naših okrajnih društev, v delu pokrajinskega poverjeništva. Stojimo v četrtem letu naše svobode, ko nam tujec več ne ukazuje. Doba robovanja je za nami. Ostal je le še spomin temne preteklosti težavno nalogo sedanjosti in bodočnosti pa bo reševalo izmed prvih poklicnih činiteljev jugoslovensko učiteljstvo.

To učiteljstvo uči v širokih plasteh naroda dvigati ljubezen od rodne brata, ki ga je učil tujec skozi stoletja sovražiti in zametavati čustva, ki so najlepša, najplemenitejša, najblajša. Dvigati te zaklade temeljne, državne misli, bratstva in ljubavi, to je dolžnost jugoslovenskega učiteljstva! Vzgojitelj jugoslovenskega naroda je poverjena najvažnejša naloga, ki jo more poveriti država državljanom učiteljem. Dragi tovariši! Cenjena tovarišica! Kako vršiš to poverjeno ti nalogo? Tako se izprašujemo vsako leto, tako se hočemo tudi za bodočnost vedno iznova opozarjati na dolžnost stanovsko, državno, narodno jugoslovensko. Težko je naše stališče. Saj nismo imeli svoje nacionalne države, kot so jo imeli naši bratje Srbi, ki se merijo v zmislu za državo in v pojmovanju narodnosti lahko z drugimi velikimi, kulturnimi narodi. V zvezi z njimi postanemo en narod, ujedinjen po krvi, mislih, čustvovanju, v delu in ljubezni za našo skupno državo. Da se izvrši potek popolnega ujedinjenja čimprej, ni naš najmanjša in najlažja naloga udruženega jugoslovenskega učiteljstva. Da ima to naše skupno delo, ki ga vršimo ramo ob ramo, desnico v desnici s srbskimi in hrvatskimi tovariši, uspehe, jasno kaže ta kratka doba, odkar smo se stanovsko ujedinili.

Pregled zadnje naše poslovne dobe.

V nastopnem podajam pregled našega stanovskega sveta, ki ga je vršilo naše poverništvo v poslovnem letu. — UJU poverništvo Ljubljana šteje 32 okrajnih društev. Pomnožilo se je od zadnje skupščine za eno, t. j. Dolnje-Lendavsko društvo. To novo društvo je nastalo z odcepljenjem od Murske Sobote, kar je z ozirom na obširni teritorij Prekmurja samo pozdravljati. Naj bi se to najmlajše društvo, uspešno razvijalo, krepilo in rastle, združevalo v sebi vse učiteljstvo okraja k stanovski zavesti in vztrajnemu delu! Težko je delo, ki ga vrše naši stanovski tovariši in tovarišice v Prekmurju, težko tembolj, ker je bila tam madžarska pot še nasilnejša in okrutnejša in je tako slovensko ljudstvo še bolj odtujila narodnemu čutu in zavesti kot to stran germanska nadvlada.

Zato je treba tamkaj podvojenega dela, da se povrne stare tradicije nekdanje Panonije zibel Slovenstva, da se zopet zbudi še vedno teleča, nikdar zatrti škra, ki naj vzplamti v mogočen ogenj, zapaljen v oni zgodovinski državi, ki jo

je vodil mogočni kralj Samo. — V istem zmislu nai delujejo tudi ostala okrajna društva. Poleg splošnega narodnega dela, nai se člani posameznih okrajnih društev intenzivno udeležujejo stanovskih zadev. Se vedno imamo premnogo tovaršev in tovarišice, ki prepuščajo stanovske zadeve samo posameznem, komaj da plačujejo organizacijski prispevek in še tega neredno, na zborovanjih jih navadno ne vidimo in ako prihajajo, komaj čakajo, da se odstranijo. Toda čim pričakujemo ugodnosti pa bodisi glede zasebnih zadev poviškov in prejemkov, jih dobimo ravno te prve ki se pritožujejo nad organizacijo, da ne stori svoje dolžnosti. Zato kličemo: Strnite se vsi v eno mogočno falango, da bo močna in trdna naša organizacija, ker le s sodelovanjem vseh sil bomo tako krepki, da si bomo izvojevali častne uspehe.

Skupno število članstva UJU poverjeništva Ljubljana znaša v preteklem poslovnem letu 2517 članov, napram lanskim 2410, kar znači 107 članov prirastka. To članstvo, razdeljeno na posamezne okraje, daje sledeči pregled:

	1921	1922
1. Brežiško - Sevnjski	72	66
2. Celjski	134	129
3. Črnomeljski	64	76
4. Dolnje-Lendavski	—	45
5. Gornjegraški	32	28
6. Kamniški	70	80
7. Kočevski	58	77
8. Konjiški	58	56
9. Kozjanski	27	25
10. Kranjski	110	114
11. Krški	129	127
12. Svetolenartski	40	32
13. Laški	90	101
14. Litijski	65	75
15. Ljubljana	212	198
16. Ljubljanska okolica	108	135
17. Ljutomerski	71	62
18. Logaški	55	78
19. Marenberški	37	35
20. Maribor	103	124
21. Maribor okolica	130	117
22. Mežiška dolina	41	44
23. Mursko-Sobočki	113	94
24. Novomeški	81	96
25. Ormoški	48	49
26. Ptujski	138	135
27. Radovljanski	95	108
28. Savinjski	32	31
29. Slovenjebistriški	47	50
30. Slovenjegraški	36	32
31. Šmarsko-Rogaški	69	67
32. Šoštanjski	39	41

Skupaj . . . 2410 2517

Posamezna okrajna društva kažejo znaten padec, ki gre največ na račun izstopa meščansko-šolskega učiteljstva in to kljub temu, da mu gre naša organizacija z vso kolegialnostjo na roko s tem, da mu še vedno pusti odprte predale našega stanovskega glasila.

Od zadnje skupščine je imel širji svet 2 seji: prvo v Rogaški Slatini, drugo v Ljubljani. Ožji svet je reševal tekoče zadeve v 5 sejah. Poročila v teh se-

jah so se objavljala v stanovskem glasilu.

Naše gmotno vprašanje.

Trdi so bili boji za poviške, ki so nam bili priznani z veljavnostjo od 1. januarja t. l. Od prevrata sem je bil to 3. povisek naših prejemkov. Značilno je, da so prišli po 1. povisku prvi klici po zvišanju doklad čez 1 leto, pri drugem čez približno 1/2 leta, medtem ko se je pri zadnji regulaciji zglasilo prvo okrajno društvo glede nezadostnih prejemkov že čez 14 dni. In to po vsej pravici! Kajti medtem ko sklena vlada na dolgo in široko o zvišanju naših prejemkov, že skače draginja s tako virtuoznostjo kvišku, da čim dospel poviški že prejemki več ne zadostujejo tekočim potrebam in izdatkom.

In tako je stanje javnega nameščenca danes tako bedno, kot še ni bilo nikdar po vojni. V družinah so izčrpani zadnji viri. Mesečni prejemki zadostujejo jedva za prvo polovico meseca, potem pa strada mož, žena in kar je najhujše tudi deca. Listi pa pišejo, da si naši ministri belijo glave, kako bi bilo od pomoči nezornim razmeram, ki jih povzroča vedno naraščajoča draginja, oziroma kako bi se dalo zaježiti pri nas že v blaznost segajoče dvigovanje cen vsakdanjih potrebščin. Vlada si mora biti vendar že enkrat na jasnem, da tako ne more iti dalje. Tri leta že kličemo, da naj ni za poviške, ampak vlada naj namesto poviškov regulira cene potrebščin in z močno roko tišči verižništyo navzdol.

V tem obupnem položaju so se sestali zastopniki v »Osrednji zvezi javnih nameščenecv« udruženih organizacij dne 22. in 23. avgusta v Zagrebu, ter sklenili sledečo resolucijo: Pooblašeni zastopniki ugotavljajo z zadovoljstvom, da je vlada v zadnjem času osvedočila resno voljo za rešitev vprašanja državnih nameščenecv. Deistvo, da je vlada predložila zakonodajnemu odboru načrt zakona, ki velja za državne nameščenice vse kraljevine, pozdravljajo tem zadostneje, ker bo ta zakon po njih prepričanju na enoten in pravičen način uredil razmerje, ki veže državo z njenimi nameščenici in tako dovedel do popolnega izenačenja dolžnosti in pravic državnih nameščenecv vseh treh narodnostnih plemen. — Vendar pa morajo ob tej priliki opozoriti vlado da bi uveljavljenje samo tega zakona državnih nameščenecv, koji socijalni položaj zaostaja danes daleč za onim manualnih delavcev, ne zadovoljilo in jim ne prineslo zadostnega in trajnega izboljšanja njih življenjskih prilik. Zato zahtevajo, da kraljeva vlada izboljša obupni gmotni položaj državnim nameščencem z neodložnim in vsakokratnim draginji odgovarjajočim zvišanjem draginskih doklad na način ki bo zagotavljal državnim nameščencem stanu primeren življenjski obstanek. Za najizdatnejši pripomoček za ureditev avtomatično rastočih ali padajočih doklad se smatra takozvana »Glidingskala« ali indeksni zakon, ki zagotavlja tudi nameščencem ostalih modernih držav v vseh draginskih fazah

redno preživljanje. V nadaljnjem zahteva resolucija, da razpravlja narodna skupščina o tem zakonu kot prvi točki dnevnega reda. Zaledno odločno protestira proti plačevanju 10% prispevka za Savez nabavljajnih zadrug in zahteva temeljito revizijo uredbe o potnih stroških z dne 30. septembra 1920.

Uverjeni, da se te splošne zahteve popolnoma krijejo po dejanski potrebi z našimi, se jim mirmim srcem pridružuje lahko tudi naša organizacija.

Šolski zakon in pragmatika.

Vprašanje šolskega zakona je še vedno tekoča zadeva. Po prvem vladnem načrtu, ki je bil zavržen, je nastal Radojevičev načrt, donatisnjen tudi v našem stanovskem glasilu. Slovenskega dela učiteljstva ta načrt ni zadovoljil in to deloma po vsej pravici, saj prinaša določbe, ki gotovo niso v skladu z modernim naziranjem ustroja državnega šolstva. Končni redukciji načrta so bili pozvani zastopniki iz pokrajin. Našo pokrajino je zastopal okrajni šolski nadzornik tovariš Pavel Flere, ki je o stališču slovenskega učiteljstva podal svoje odvojeno mišljenje. Šolski zakon bi že prišel pred parlament in mogoče bi ne trajalo predolgo, ko bi postal meso in kri, da ni v zadnjem času stopilo vprašanje službene pragmatike v ospredje. In priznati moramo, da je težko reči, kateremu zakonu bi dali prednost, tembolj, ker službena pragmatika enotno regulira prejemke državnega nameščenca vse države. Naš stan je predvsem zanimalo dejstvo, kam se ga hoče uvrstiti pri razdelitvi stanov v kategorije. Strogo smo stali na straži in pri vsaki priliki opozarjali pristojne odločilne faktorije na našo zahtevo, da se uvrsti učiteljstvo v kategorijo s srednješolskim zrelostnim izpitom. Tudi naša beograjska centrala se živo zanima za to naše načelno vprašanje kot smo že večkrat dobili tako zagotovilo.

Šolski odri in prosvetno izvenšolsko delo učiteljstva.

Akcija šolskih odrov se je jako uspešno izvedla. Nemalo zaslugu ima »Tovarišev« urednik I. Dimnik, ki je znal spretno zainteresirati našo pokrajino za to vprašanje potom stanovskega glasila. Zadrželo se je plemenito tekmovanje in danes je ni skoro šole, ki bi v preteklem letu ne imela kake prireditve. Tako prosvetno delo ne sme nikdar zastajati, saj si učiteljstvo ravno tem potom najbolj pridobi srca otrok in staršev. Na ta način pridobi šola na popularnosti tudi v onih krajih, kjer je prebivalstvo šoli sovražno. Tako delo je gotovo najbolj uspešno, zajedno na tudi hvaležno, kar je učiteljevega izvenšolskega prosvetnega dela. Trdo je tako delo učiteljevo zato na zahtevamo tudi primerne zaščite pri tem delu; nikdar ne dopustimo, da bi se nas pri prosvetnem delu zunaj šole oviralo. V tem zmislu smo se obrnili na višji šolski svet in na pokrajinsko upravo, odkoder smo dobili poziv, naj navedemo konkretne slučaje. No, postregli smo tudi s temi in

navedli najbolj tipične slučaje. Ponovno povdarjamo, da ne zahtevamo nikake milosti najmanjša pa je ta zahteva, da se nas pri delu prosvete pusti pri miru. So okrajna glavarstva, ki učiteljstvu pri tem delu ne gredo na roko, nasprotno je opaziti neprikrito averzijo. Kam pa pride-mo, ako državna oblastva ne bodo ščitila državnega nameščenca? V tem pogledu im stavi za vzgled srbsko javno upravo, ki podpira svoje učiteljstvo z vsemi pripomočki tudi pri najmanjšem delu za narod!

Sokolstvo in učiteljstvo.

Veličastni dnevi 1. jugoslovenskega vsesokolskega zleta so za nami. Bili so tako veličastni kot jih naša domovina po prevratu ni doživela. Minuli so, a zapustili globok neizbrisen utis v naših dušah. Sokolski zlet je visoko dvigal plamen nacionalne ideje, zavedne državne misli in narodnega edinstva. S ponosom ugotavljamo, da je pri tem zletu v obli meri sodelovalo napredno slovensko učiteljstvo, bodisi v tehničnem oziru kot Sokoli-telovadci, kot tudi v administrativnem oziru pri prireditvah. Jugoslovensko sokolstvo čakalo še velike in težke naloge, zato je sveta narodna dolžnost slovenskega učitelja slovenske učiteljice, da posveti vse svoje moči, vse svoje sile, fizične — moralne, temu delu, da dostojno pripravimo naš narod za velike dneve bodočnosti, ki jih pričakujemo. Sai je naše delo učiteljsko popolnoma vzporedno z delom sokolskim.

Naša neodrešena domovina.

In v tej zvezi velja pozdrav naši neodrešeni domovini, deželi našega hrepenenja, našega velikega pričakovanja, naših končnih ciljev. V dosegu teh ciljev hočemo vzgojiti našo mladino, da si priborimo nazaj ono svežo zemljo, ki je in mora biti naša, ker je naša po vseh postavah pred Bogom in pred ljudmi. V dosegu teh ciljev potrebujemo žive, neomajne vere, potrebujemo trdnega upanja, prepoji naš živa žarka ljubezen do brata tam preko. Ena misel, en narod, ena država! Na delo, na delo potrojeno vsakega posameznika! V srca deca vsadimo kal ki se razraste v mogočno drevo, da bo samozavestno čakal, dokler ne zaplami na nebu dan vstajenja. Vzgojimo narod junakov kot so ga vzgojili naši bratje Srbi, ki so vršili v dobi osvobodjenja čudeže. Od Timoka in Egejskega morja pa do sinie Adrije in noter do beneških ravnin, povsod, kjer se čuje jugoslovenska govorica, naj vlada ena misel, ena želja, ena volja, en cilj!

Upravne zadeve našega poverjeništv.

Poročati mi je še o nekaterih upravnih zadevah, ki se tičejo našega stanu in šolstva, pri katerih je sodelovalo naše poverjeništv. Predvsem omenjam ono krivično naredbo, ki je ukinjala draginjsko doklado dotičnim ki so bili čez 6 mesecev na bolniškem dopustu. Doseglo se je, da je bila ta drakonska naredba odpravljena. Po dolgotrajnih naporih se je doseglo nadalje za učitelje, ki služijo predpisani kadrovski rok, da ga bodo odslej odslužili v dobi velikih počitnic. V tej dobi bodo prejemali svoje polne službene prejemke in se jim bo vštela tudi učiteljska službena doba. Organizacija je stori la nadalje svojo polno dolžnost glede krivičnega odbitka polovice drag, doklad z javnimi nameščenji poročenih učiteljic. Do sedaj se ni dalo v tem oziru ničesar doseči, celo ne ker je to zadeva vseh javnih nameščencev, ne samo učiteljstva. Zvesto pa hočemo ostati na pažnji zlasti pri službeni pragmatiki, da se ta krivična naredba odpravi. — Omeniti mi je nadalje zadeve šolskih maš in sploh udeležbe pri verskih vajah. Že višji šolski svet je sklenil v eni svojih letošnjih sei, da se ukinejo šolske maše. Tudi je ljubljansko učiteljsko društvo sklenilo na svojem zborovanju, da se društveni člani šolskih maš razen ob državnih praznikih in ob začetku ter sklepu šol. leta ne bodo več udeleževali. Ta sklep je bil javljen višjemu šolskemu svetu. Imamo pa tudi jasno določbo ustave, po kateri se noben državljan ne more siliti k udeležbi verskih vaj. Zato tudi učitelja ne more nikdo siliti, da bi nadzorovali pri šolskih mašah ali se udeleževali verskih vaj. — Glede šolske uprave z ozirom na delitev Slovenije v dve oblasti se je tako ožji kot širši svet soglasno izjavil za enotno, nerazdelno skupno šolsko upravo za obe oblasti v Sloveniji. — Glede obmejnega šolstva so se napravili koraki pri šolskih oblastih, odkoder imajo baš v zadnjem času zahtevali da se bo tudi v tem oziru naša od pomoč. V pogledu stališča strokovnega učiteljstva, ki službuje na meščanskih šolah je organizacija opetovano opozarjala šolske oblasti in našo centra-

lo v Beogradu na nevzdržno stališče gmotnega položaja. Ako se ni doseglo to-zadevne od pomoči, nikakor ne gre to na rovaše naše organizacije, ki je storila v polni meri svojo dolžnost, kljub temu da je izstopilo že toliko strokovnega učiteljstva iz njenih vrst. — S 1. januarjem t. l. se je ustanovila enotna uprava vseh listov organizacije ki ima zajedno z blagajništvom skupen lokal v Učiteljski Tiskarni. Ne bi bilo to mogoče, da ni šla v tem pogledu Učiteljska Tiskarna na roko, ki je prepustila organizaciji lokal in pridelila k uravi listov dve pomožni uradnici, ki jih sama izdržuje. Zato pa mora tudi naše članstvo pri vsaki priliki podpirati to gospodarsko podjetje z naročevanjem tiskovin in vseh šolskih potrebščin. Kar stori v tem oziru učiteljstvo, stori sebi v prid. Naša organizacija bi nikdar ne bila tako močna ne bi imela tako urejenih stanovskih listov, ako ne bi imela svoje tiskarne. In tega se mora učiteljstvo pri vsaki priliki zavedati! — Enako mora učiteljstvo podpirati tudi Slov. Šolsko Matice, ki si je z izdajo pedagoških publikacij priborila neveljavne zasluge za slov. šolstvo. Naj ne bo slovenskega učitelja, ki bi ne bil član te prekorne pedagoške institucije. Omenjam še glasbeno delovanje slov. učiteljstva v preteklem letu. Ljubljanski učiteljski pevski zbor, žal, ni deloval, ker je bilo to jubilejno leto Glasbene Matice in je večinoma učinek pevskega zbora pri Matici. A za bodoče leto nam obljublja tovariš Juvanec novo poživljeno delovanje pevskega zbora. Pri tej priliki pa moram omeniti prekrasne uspehe, ki jih je žel vrli naš tovariš, skladatelj Emil Adamič, s svojim zborom ljubljanskih učiteljskihnikov na dveh nabitih koncertih na Vrhniki in v Logatcu. Isto pohvalo čujemo tudi iz Maribora, kjer vzgaja naš naraščaj v glasbenem oziru tovariš Hinko Družovič.

Prihajam k sklepu svojega tajniškega poročila. Temelj naši organizaciji so naša okrajna društva, zato mora paziti naše članstvo, da bo ta temelj trden. To pa bo edino na ta način, ako se članstvo redno udeležuje društvenih zborovanj, aktivno tam sodeluje, predava in debatira, da se v društvi ustanovi ono živahno življenje ki je potrebno za njihov uspešen razvoj in procvit. Vsako leto se pa zbiramo na naših pokrajinskih in glavnih skupščinah, ki naj bodo splošen pregled vrst članstva, ki so nosilci jugoslovenske in državne misli, Delegati, člani in članice! Ponesite iz tega najlepšega kraja naše ožje in širje domovine plamen iskrene tovariške in stanovske ljubavi v vaše domače kraje in potrdite tam odsotne brate in sestre v veri za našo skupno, stanovsko, narodno in državno stvar.

Potreba in korist propagande na polju slepstva.

(Predaval na produkcijah, ki jih je priredil zavod za slepe s svojimi golenci v Kranju, v Ljubljani in v Celju, Josip Kobal.)

Zgodovina slepstva nam kaže, da so smatrali ljudje nekdaj slepega za manj vredno človeško bitje, ki ni za drugo rabo nego za brezdelje, k večjemu še za prosjačenje. Žal, da so enakega mnenja marsikateri ljudje še danes. Pozneje so menili da je dovolj, če strežijo slepemu le telesno ter ga varujejo pred raznimi nevarnostmi. Potrebe vzgajati slepe, niso čutili, ker so mislili, da je za vzgojo nesposoben. Ta predsodek so ovrgli slepi sami, ko so praktično pokazali da imajo iste duševne zmožnosti, kakor drugi normalni ljudje.

V dokaz bi lahko navedli na stotine zgledov iz vseh časov in vseh narodov. Toda to poglavje je tako obširno, da bi bilo o tem posebej govoriti. Ugotavljam le, da so nastopali slepi v različnih obrtih kot pravi mostri kakor Kleinhans na Tirolskem, oslepel v 4. letu, ki je kot rezbar delal razne kipe, zlasti razpela, ki so ohranjena v različnih zbirkah in vzbujajo še danes občudovanje. Dalje najdemo slepe kot učenjake in umetnike v vseh stanovih n. pr. kot filozofe, juriste, zdravnike, jezikoslovce, matematike, pesnike, literate glasbenike itd. Vse pa nadkriljuje Helena Kellerjeva, ki je oglušela in oslepla že v zgodnji mladosti. Rojena je bila leta 1880, v Tuskumbiji. Odlikuje se z neizrečeno bistrim umom in velikim darom za jezike. Vsled svoje pridnosti in vztrajnosti je postala profesorica na vseučilišču, kjer predava moderno literaturo (zlasti angleško, francosko in nemško), klasično literaturo, zgodovino, filozofijo in narodno ekonomijo. Ni pretirano, ako trdijo, da je Kellerjeva pravo čudo današnjih dni in živ dokaz, kaj zmora moč vzgoje in pouka. Tudi gluho-slepe vzgajajo danes. Prepričan sem se o uspe-

lih osebno v zavodu Nowawes blizu Berlina. Če je torej možna vzgoja gluho-slepih otrok, koliko lažje je ta pri otrokih ki imajo drugi glavni čut — sluh.

Anahronizem je torej danes dvomiti nad možnostjo vzgajanja slepih. Sai po-bija ta anahronizem na stotine krasnih in velikih zavodov po vseh kulturnih državah, ki se že desetletja, da celo stoletje, pečajo s sistematičnim poukom slepih dobro vedoč, da je slepi normalno človeško bitje z istimi telesnimi močmi in duševnimi zmožnostmi in je torej popolnoma opravičen zahtevati isto vzgojo in pouk kot vsak videči otrok.

Že Hauv in Klein sta prirejala pred več nego sto leti s svojimi golenci javne nastope. Gotovo nista s tem nameravala ničesar drugega nego pospeševati med občinstvom misel za vzgojo slepih ter zainteresirati zanj najširše kroge zlasti inteligenco in šolske oblasti, ki naj bi posvetile temu vprašanju vso svojo pažnjo.

Seveda nista pospeševala slepstva samo z javnimi nastopi, ampak sta prav pridno delovala kot pionirja tudi na literarnem polju. Poleg neštetič člankov po tedanjih časopisih in nekaterih brošur je spisal Klein obširno metodično učno knjigo o pouku slepih že leta 1819. S tem svojim temeljitim delom gotovo ni zasledoval Klein samo metodike šolskega pouka, marveč je bil namen knjigi vzbuditi interes slepstva pri višjih krogih ter pridobiti prijateljev in dobrotnikov.

Med raznimi predmeti bogatega muzeja na vzgajališču za slepe na Dunaju najdemo kar celo vrsto programov iz Kleinovih časov, ki nam jasno pričajo, kako zelo si je Klein prizadeval privabiti občinstvo k raznim glasbenim, gledališkim in drugim šolskim produkcijam svojih golencev ter tako pridobiti podpornikov za svoj zavod.

Upoštevač naziranje, da potrebuje tudi dobro izobražen slepec po končanem pouku in odpustu iz zavoda naklonjenih svetovalcev in podpornikov, ni računati pri svojih prireditvah zgolj na materialen, ampak tudi na moralen uspeh. Modra in velika skrb Kleinova za odpuščene slepe se zreali najbolj v ustanovitvi zavetišča in zaposlovalnice za slepe na Dunaju, katerima ustanovama je bil on duševni oče.

Pri nas doslej še nimamo takih posebnih naprav. Obstoji pač Podporno društvo slepih v Ljubljani, ki podpira svoje člane z naklonjenimi darovi in si je postavilo za svoj smoter ustanovitev doma za odrasle slepe. Nekaj odraslih slepih je v našem zavodu, nekateri so v hiračnicah. Večina slepih pa je prepuščena usodi ter vrši svoj obligatni, žalostni posel prosjačenja. Če namreč primerjamo število slepih ki se uče in vzgajajo v našem zavodu s statističnimi podatki iz l. 1910, nanašajočimi se na Slovenijo in izkazujejo okrog 700 slepih, vidimo, da je ostala velika večina slepih brez vzgoje in pouka, prepuščena svoji bridki usodi. Temu žalostnemu dejstvu je bila kriva prejšnja uprava, ki ni hotela kljub tako visokemu številu slepih pravdašno ustanoviti zavoda za slepe na domačih tleh, ampak je pošiljala naše slepe otroke v tuje zavode, česar pa je bilo deležno le neznan število otrok. Večina je ostala brez vzgoje in obremenjevala občine ali pa vršila prosjačenje.

Nasprotno trdim, da je po sosednih državah v tem oziru popolnoma drugače, ker že dolgo let sistematično vzgojujejo in poučujejo slepe ter jih tako vzposobijo za koristne člane človeške družbe. Tudi pri nas je treba v tem oziru intenzivnejšega dela ne le poklicanih oblasti, ampak tudi privatnikov, ki naj bi vztrajno širili propagando za vzgojo naših nevidcev. K temu nam gotovo pripomorejo pogosti javni nastopi, razstave raznih del, stik s širokimi plastmi narodovimi, da se tako vzbudi zanimanje za zavod in njene nprave.

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik meščanskih šol.

—c Opozoritev. Da bi sedaj v pričetku šolskega leta učenci ne kupovali neprimernih in nepotrebnih knjig opozarjamo vse ravnatelje in druge tovariše, da izidejo do konca tekočega koledarskega leta te-le učne knjige za meščanske šole:

Brinar: Zgodovina za meščanske šole.

Brinar: Slovenska jezikovna vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole (Slovnica).

Pirc: Zemljepis za meščanske šole (Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev).

Fink: Zemljepis za meščanske šole (Ostalo zemljepisje).

Za druge morebitne izdaje ne vem, mislim pa, da do navedenega roka ne do-

bimo ničesar drugega. Mesto da bi si učenci nabavili drugih knjig, je bolje da počakamo in si te kratke tedne še pomagamo s pisanjem in narekovanjem, saj smo se temu itak že privadili. D. H.

—c Na deški meščanski šoli v Mariboru je vpisovanje v 1. razred dne 11. in 12. t. m. vselej od 7. do 13. ure. Učenci naj pridejo po možnosti v spremstvu roditeljev in naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, domovnico in potrdilo da imajo cepljene koze. Pripominjamo, da sprejema meščanska šola samo take učence, ki so z obče dobrim vspehom dovršili peto šolsko leto. Učencev iz zunanjih šolskih okolišev bo sprejetih le toliko, kolikor dopušča prostor. Iste dni in ob istih urah naj se javijo tudi vsi oni učenci, ki so se ob koncu preteklega šolskega leta vpisali v 2., 3. ali 4. razred da bo dne 13. t. m. točno določeno število učencev. — Ravnateljstvo.

— Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu zapisuje učence v 1., 2., 3. in 4., t. i. nastavni razred v sredo, dne 13. septembra 1922 od 8.—12. ure. Nanovo vstopajoči prinese s seboj izpričevalo V. razreda ali pa dokončanega 5. šolskega leta na manjrazrednih šolah, krstni list ter potrdilo o cepljenju koz. Redni pouk se prične v petek, dne 15. septembra 1922 ob 8. uri s službo božjo. Deški in dekliški nastavni razred na pričetku pouk z dovoljenjem višjega šolskega sveta izjemoma v ponedeljek, dne 2. oktobra 1922. Učenci ki so se pri-glasili za vzprejem v IV. nastavni razred ali v III. iz VII. odnosno VIII. razreda osnovne šole, polagajo izpite v sredo, dne 13. septembra popoldne in četrtek, 14. septembra dopoldne. — Ravnateljstvo.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Državna kmetijska šola v Št. Jurju ob južni železnici. Enoletni tečaj na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici začne početkom novembra t. l. in bode trajal do konca septembra prihodnjega leta. Razmeroma kratka učna doba ima namen omogočiti posestnikom, ki težko potrebujejo svoje sinove za dalj časa, da se slednji v svoji stroki vendar dobro izvežbajo. V tem kratkem času se tudi ne odtušijo domačim razmeram. Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, pa tudi perilo se jim snazi. Za to vse se plačuje po 200 Din mesečno, in sicer v polletnih obrokih naprej. Ako bode rastla draginja, se zna zvišati tudi ta oskrbnina. Šolnina 10 Din mesečno plačujejo samo učenci, ki so doma izven Slovenije. — Nekaj mest je tudi prostih polovico ali cele oskrbnine. Ta se oddajo le sinovom manj premožnih kmetov, ki so take podpore res potrebni in se zavežejo ostati v kmetijski školi stanu na domačijah. Pogoj za sprejem so: 1. Dovoljeno 16. leto starosti; 2. dobro dovršena ljudska šola; 3. popolno telesno in duševno zdravje ter krepka postava in brezhibnost značaja. — V prvi vrsti se upošteva sinovi kmetijskih staršev, posebej če so se že doma bavili s kmetijstvom. Za sprejem naj se pošljejo prošnje najkasneje do 25. septembra podpisane mu ravnateljstvu. Prošnje morajo biti na celo polo lastnoročno pisane pa kolekovane z 4 Din, za rešitev se pa naj priloži kolek za 10 Din. Priložiti se morajo tudi sledeče listine: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. pravstveno spričevalo; 5. zdravniško spričevalo; 6. reverz staršev ali varuhov, s katerim se zavežejo redno plačevati vse narasle stroške ter poravnati vsako prizadeto škodo in 7. isti ki hočejo kako olajšavo glede oskrbnine, tudi uradno potrjeno spričevalo o premoženjskih razmerah. — Obveznost plačevati vse razne stroške, razum dovoljenega im popusta za oskrbnino, velja tudi za te, kakor tudi plačati polno oskrbnino za nazaj, ako dotični učenc izstopi brez tehtnega vzroka iz zavoda pred koncem tečaja ali če izgubi radi malomarnosti ugodnosti znižane oskrbnine. Po predpisih za pol leta naprej plačane oskrbnine se tudi ne vrne, če kateri učencev odide svojevoljno prej. Natančneja poasnila daje ravnateljstvo. — Sv. Jurji ob južni železnici, 21. avgusta 1922. — Ravnateljstvo državne kmetijske šole v Sv. Jurju ob južni železnici.

—t. Nemoralno postopanje odbora za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani. Letos se je pripetilo že ponovno, da ne izplača odbor za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani učiteljstvu odsluženih ur za zadnji mesec pouka. Dokler je trajal pouk, je uprava pač skrbela za redno izplačilo ker je potrebovala učiteljstvo za nadaljni pouk. Ob koncu leta pa si je mislila, da do novega šolskega leta ne potrebuje učiteljstva, torej se tudi ne mudi z izplačilom in se ne trudi nati kritja za